

อิทธิพลของอาณาจักรล้านช้างที่มีต่อวิถีชีวิตคนลุ่มน้ำโขง*

The Influence of Lan Chang Kingdom on the Way of Life of People in Mekong River Region

พระมหาปพน กตาสโร และอนุธิดา บุญตะวัน

Phramaha Papon Katasasro and Anuthida Buntawan

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตขอนแก่น

Mahachulalongkornrajavidyalaya University, Khon Kaen Campus, Thailand

Corresponding Author, E-mail: anuthidaao2536@gmail.com

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาอิทธิพลของอาณาจักรล้านช้างต่อวิถีชีวิตคนลุ่มน้ำโขง 2) ศึกษาอิทธิพลของอาณาจักรล้านช้างต่อปรัชญา ศิลปะ วัฒนธรรม ประเพณีคนลุ่มน้ำโขง 3) ศึกษาอิทธิพลของอาณาจักรล้านช้างในการสร้างความสามัคคีคนลุ่มน้ำโขง เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ เครื่องมือวิจัย ได้แก่ แบบสัมภาษณ์เชิงลึก และแบบสังเกตพฤติกรรม ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ จำนวน 30 คน วิเคราะห์ข้อมูลด้วยวิธีการพรรณนา

ผลการวิจัยพบว่า

1. อิทธิพลของอาณาจักรล้านช้างต่อวิถีชีวิตคนลุ่มน้ำโขง คือปรัชญา แนวคิด ความเชื่อเกี่ยวกับวิญญาณต่างๆ เช่น ผีสาว เทวดา ผีบ้าน ผีเรือน นางไม้ ผีพ่อ ผีแม่ ผีปู่ย่า ตายาย ผีเมือง ผีฟ้า และผีแถน เป็นต้น และปรัชญาพหุนิยม เป็นการผสมผสานปรัชญาแนวคิด และความเชื่อระหว่างผี พราหมณ์และพระพุทธศาสนาเข้าด้วยกัน

2. อิทธิพลของอาณาจักรล้านช้างที่มีต่อปรัชญา ศิลปะ วัฒนธรรม และประเพณีของคนลุ่มน้ำโขงคือ การนำแนวคิดศิลปะในสมัยล้านช้างมาใช้ในการสร้างพุทธศิลป์ในยุคปัจจุบัน ซึ่งเป็นศิลปะที่สร้างขึ้นเพื่อรับใช้พระพุทธศาสนา เช่น โบสถ์ วิหาร เจดีย์ สำหรับวัฒนธรรมล้านช้างที่มีอิทธิพลต่อคนลุ่มน้ำโขง ได้แก่ วัฒนธรรมด้านวัตถุธรรม ด้านคติธรรม ด้านเนติธรรม และด้านสทธรรม ส่วนประเพณีล้านช้างที่มีอิทธิพลต่อคนลุ่มน้ำโขง ได้แก่ ฮีตสิบสอง คองสิบสี่ ประเพณีขึ้นบ้านใหม่ ประเพณีการแต่งงาน

*ได้รับบทความ: 10 กันยายน 2563; แก้ไขบทความ: 24 ธันวาคม 2563; ตอรับตีพิมพ์: 29 ธันวาคม 2563

Received: September 10, 2020; Revised: December 24, 2020; Accepted: December 29, 2020

ประเพณีสู่ขวัญ เป็นต้น

3. อิทธิพลของอาณาจักรล้านช้างในการสร้างความสามัคคีของคนลุ่มน้ำโขงระหว่างชาวไทยด้วยกัน ระหว่างชาวลาวด้วยกันและระหว่างชาวไทยและชาวลาวศิลปะล้านช้างที่สร้างความสามัคคี เช่น การสร้างพุทธศิลป์มีการบูรณพระธาตุพนม ประเพณีสร้างความสามัคคี เช่น ประเพณีบูชาพระธาตุพนม บูชาหลวงพ่อพระใส ประเพณีสร้างความสามัคคี เช่น การปลูกเสี้ยว การขึ้นบ้านใหม่ ฮีตสิบสอง เป็นต้น

คำสำคัญ: อาณาจักรล้านช้าง; วิถีชีวิตคนลุ่มน้ำโขง

Abstract

The objectives of this research were: 1) to study the influence of Lan Chang Kingdom (Million Elephants) on the way of life of people in Mekong river region; 2) to study the influence of Lan Chang Kingdom on philosophy, art, culture and traditions of people in Mekong River Region; 3) to study the influence of Lan Chang Kingdom on creating unity of people in Mekong River Region. This study was conducted by means of the qualitative research methodology. The tools used in this research included in-depth interviews and behavioral observation of 30 key informants. The obtained data were interpreted by using the descriptive analysis.

The research results were as follows:

1. The influence of Lan Chang Kingdom on the way of life of people in Mekong river region can be seen in philosophy, idea and beliefs about spirits such ghosts, angles, house ghosts, tree ghosts, father and mother ghosts, grandparent ghosts, city ghost and 'Thean' ghost etc. Pluralism is a blend of philosophy, ideas and beliefs between ghost, Brahmanism and Buddhism.

2. The influence of Lan Chang Kingdom on the philosophy, art, culture and traditions of the people in Mekong River region is the application of Lan Chang art concepts to create the present day Buddhist art. This is an art created to serve Buddhism, such as churches, pavilions and pagodas. Lan Chang culture influences people of Mekong region in terms of material culture, moral culture, legal culture and multi culture. The tradition that has its influence on the people in Mekong River Region is 'Heet Sip Song Kong Sip Si', 'New house cerebation', 'Wedding ceremony' and 'Su-khwan' ceremony. etc.

3. The influence of Lan Chang Kingdom on the unity of the people of the Mekong River region between Thai people, and Lao people and between Thai people and Lao is that Lan Chang art that creates unity, such as the creation of Buddhist arts by restoration of Phra That Phanom; traditions to create unity such as the tradition of worshipping Phra That Phanom, worship of Lung Pho Phra Sai; traditions create unity such as Phuk-Xiao ceremony, New house celebration and Heet Sip Song. etc.

Keywords: Lan Chang Kingdom; life of people in Mekong river

1. บทนำ

อาณาจักรล้านช้างเป็นอาณาจักรที่ยิ่งใหญ่ในช่วงศตวรรษที่ 11-18 มีอาณาเขตการปกครองกว้างใหญ่ไพศาล ซึ่งรวมพื้นที่ลาวทั้งหมดและภาคอีสานของประเทศไทย อาณาจักรล้านช้างมีความเข้มแข็งทางด้านการเมืองการปกครอง เศรษฐกิจ ศาสนา ปรัชญา ศิลปะ วัฒนธรรม ประเพณีและสิ่งเหล่านี้ได้สืบทอดกันมาเป็นระยะเวลาอันยาวนาน การล่มสลายของอาณาจักรล้านช้าง ทำให้อาณาจักรล้านช้างถูกแบ่งแยกออกเป็นสองส่วนโดยแม่น้ำโขงเป็นที่กั้นเขตแดน แผ่นดินส่วนที่อยู่ฝั่งซ้ายแม่น้ำโขงกลายเป็นประเทศลาว ส่วนแผ่นดินที่อยู่ฝั่งขวาแม่น้ำโขงกลายเป็นภาคอีสานของประเทศไทย กลุ่มคนที่อาศัยอยู่ในภาคอีสานจึงมีบรรพบุรุษและชาติที่สืบเชื้อสายมาจากคนล้านช้าง ถึงแม้ว่าแผ่นดินจะถูกแยกออกเป็นสองประเทศ แต่ศาสนา ปรัชญา ศิลปะ วัฒนธรรม ประเพณี วิถีชีวิตความเชื่อไม่ได้แตกแยกกันมีความสัมพันธ์ มีการร่วมมือกันทางการค้าและความสัมพันธ์กันฉันพี่น้อง มีการใช้ทรัพยากรธรรมชาติในแม่น้ำโขงร่วมกันในลักษณะบ้านพี่เมืองน้อง ต่างฝ่ายต่างพึ่งพาอาศัยทำให้เราเห็นได้ว่าอาณาจักรล้านช้างได้ล่มสลายไปแล้ว แต่สิ่งที่ไม่ล่มสลายไปกับอาณาจักรคือ ปรัชญา ความเชื่อ ศิลปะ วัฒนธรรม ประเพณี และวิถีชีวิต (Phramaha Thanurit Duangdee, 2000 : 1)

ความเชื่อดั้งเดิมของคนล้านช้างแบ่งออกเป็น 3 ยุค คือยุคแรกคนล้านช้างเชื่อเรื่องผีหรือวิญญาณ ยุคที่สองพระพุทธศาสนาเข้าสู่ดินแดนล้านช้าง คนล้านช้างเชื่อตามหลักพระพุทธศาสนาแต่ก็ยังไม่ละทิ้งความเชื่อเรื่องผีทำให้มีการผสมผสานกันระหว่างพุทธกับผี ยุคที่สามศาสนาพราหมณ์เข้าสู่ดินแดนล้านช้าง คนล้านช้างได้รับความเชื่อตามคติศาสนาพราหมณ์เพิ่มเข้ามาอีก จึงเป็นการผสมผสานระหว่าง 3 ความเชื่อเข้าด้วยกันอย่างลงตัว (Meethaisong, 2017) แล้วหล่อหลอมออกมาเป็นปรัชญา แนวคิด ศิลปะ วัฒนธรรม ประเพณี และวิถีชีวิตของคนล้านช้าง ที่มีความยิ่งใหญ่และเจริญรุ่งเรืองในอดีต ถึงแม้ว่าอาณาจักรล้านช้างได้ล่มสลายไปแล้ว แต่ความยิ่งใหญ่ในอดีตไม่ได้ล่มสลายไปกับอาณาจักรล้านช้างแต่อย่างใด ยังได้รับการสืบทอดมาจนถึงคนสองฝั่งโขง (คนอีสานและคนลาว) ณ ปัจจุบันนี้สำหรับความเชื่อของคนล้านช้างนั้นไม่มีการบังคับให้เชื่อแต่อย่างใด เป็นการแสดงถึงชุมชนเลือกใช้ชีวิตเข้ากับเงื่อนไขต่างๆ ภายใน

ท้องถิ่นของตน โดยได้รับอิทธิพลจากศาสนาฮินดู ศาสนาพุทธ และความเชื่อพื้นบ้าน (Kanjaphan, 2004 : 123-129)

ในบันดาความเชื่อทั้งหลายของคนล้านช้าง พระพุทธศาสนาเป็นศาสนามีอิทธิพลต่อการสร้างหลักเกณฑ์ของสังคมล้านช้างมากที่สุดโดยผู้นำใช้พระพุทธศาสนาเป็นเครื่องมือในการสร้างจุดศูนย์รวมทางจิตใจและเป็นเครื่องมือในการสร้างความสามัคคี จนกระทั่งสร้างความสัมพันธ์ของคนสองฝั่งโขง โดยมีการเชื่อมโยงทางการเมืองการปกครอง สังคม เศรษฐกิจ วัฒนธรรม ประเพณี และวิถีชีวิตในเชิงศตจักรวาล พระพุทธศาสนาจะเป็นเครื่องหล่อหลอมโลกทัศน์ของคนลุ่มน้ำโขง อันสะท้อนให้เห็นถึงแนวคิดการกำเนิดโลก ธรรมชาติและปรากฏการณ์ต่างๆ ที่เกิดขึ้น

อิทธิพลของอาณาจักรล้านช้างที่มีต่อวิถีชีวิตคนลุ่มน้ำโขง ถ้ามีการทำวิจัยจะทำให้ได้คำตอบที่ชัดเจนเกี่ยวกับปรัชญา ความคิด ความเชื่อในการดำเนินชีวิตของคนลุ่มน้ำโขงเกี่ยวกับที่มาของการสร้างศิลปะทางด้านวัตถุ และศิลปะการแสดงของคนลุ่มน้ำโขง เช่น การขับร้อง การรำ จะทำให้ได้คำตอบที่ชัดเจนด้านวัฒนธรรมที่คนลุ่มน้ำโขงได้ปฏิบัติสืบทอดกันมาถึงปัจจุบันนี้ และได้คำตอบที่ชัดเจนเกี่ยวกับประเพณีของคนลุ่มน้ำโขง และทำให้ได้จุดศูนย์รวมทางด้านจิตใจ ได้การสร้างสรรค์สร้างความสามัคคีระหว่างชุมชนลุ่มน้ำโขง ได้ความสัมพันธ์ระหว่างไทยลาว และได้ความร่วมมือในการอนุรักษ์ ปรัชญา ศิลปะ วัฒนธรรม และประเพณีของคนลุ่มน้ำโขงร่วมกัน และสิ่งเหล่านี้นำไปสู่การหล่อหลอมวิถีชีวิตของคนลุ่มน้ำโขงให้มีความเป็นน้ำหนึ่งใจเดียวกัน ถ้าไม่มีการทำวิจัยจะทำให้ไม่ทราบถึงจุดแข็งของปรัชญา ศิลปะ วัฒนธรรม ประเพณีและวิถีชีวิตของคนล้านช้างที่มีอิทธิพลต่อวิถีชีวิตของคนลุ่มน้ำโขงปัจจุบัน และสุดท้ายก็จะนำไปสู่การเสื่อมสลายของวัฒนธรรมอันดีงาม

จากเหตุผลที่กล่าวมาข้างต้นนั้น ผู้วิจัยเห็นว่ามีความจำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องทำการวิจัย อิทธิพลของอาณาจักรล้านช้างที่มีต่อวิถีชีวิตของคนลุ่มน้ำโขงเพื่อให้ได้ข้อปฏิบัติในการดำเนินชีวิตของคนลุ่มน้ำโขง และการอยู่ร่วมกันอย่างสันติสุขสืบต่อไป

2. วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาอิทธิพลของอาณาจักรล้านช้างต่อวิถีชีวิตคนลุ่มน้ำโขง
2. เพื่อศึกษาอิทธิพลของอาณาจักรล้านช้างต่อปรัชญา ศิลปะ วัฒนธรรม ประเพณีคนลุ่มน้ำโขง
3. เพื่อศึกษาอิทธิพลของอาณาจักรล้านช้างในการสร้างความสามัคคีคนลุ่มน้ำโขง

3. วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative research) โดยการเก็บข้อมูลจากการสัมภาษณ์เชิงลึก และแบบสังเกตพฤติกรรมของคนอีสานและคนลาว

1. ผู้ให้ข้อมูลสำคัญผู้วิจัยได้เลือกกลุ่มผู้ให้ข้อมูลสำคัญจำนวน 30 คน โดยมีเกณฑ์การคัดเลือกผู้ให้ข้อมูลหลักดังนี้ 1) ผู้มีความรู้ด้านปรัชญา ศิลปะ วัฒนธรรม ประเพณี และวิถีชีวิตคนล้านช้างคนไทยจำนวน 5 คน คนลาว จำนวน 5 คน รวม 10 ค 2) นักวิชาการด้านประวัติศาสตร์ ศิลปะ วัฒนธรรม ประเพณีล้านช้างคนไทย จำนวน 5 คน คนลาว จำนวน 5 คน รวม 10 คน และ 3) ผู้ที่ประสบการณ์ในการนำปรัชญา ศิลปะ วัฒนธรรม ประเพณีล้านช้าง ไปใช้ประโยชน์คนไทย จำนวน 5 คน คนลาว จำนวน 5 คน รวม 10 คน

2. การสร้างเครื่องมือและการหาคุณภาพเครื่องมือการวิจัย ได้แก่ แบบสัมภาษณ์เชิงลึกและแบบสังเกต โดยมีการสร้างและการหาคุณภาพเครื่องมือการวิจัย ดังนี้

2.1 ศึกษาข้อมูลทางประวัติศาสตร์จากโบราณวัตถุ โบราณสถาน จดหมายเหตุ บันทึกทางประวัติศาสตร์ เอกสาร ตำรา งานวิจัยที่เพื่อนำมาสร้างแบบสัมภาษณ์เชิงลึก แบบสังเกตพฤติกรรม

2.2 นำข้อมูลจากขั้นตอนที่ 1 มาตั้งเป็นคำถามแบบสัมภาษณ์เชิงลึก และแบบสังเกต แล้วนำเสนอผู้เชี่ยวชาญ 3 ท่าน ในการตรวจสอบความถูกต้องของเนื้อหา ภาษา และวิจัย

2.3 ปรับปรุงแบบสัมภาษณ์เชิงลึกและแบบสังเกต ตามข้อเสนอแนะของผู้เชี่ยวชาญ แล้วจัดพิมพ์แบบสัมภาษณ์เชิงลึก และแบบสังเกตฉบับสมบูรณ์แล้วนำไปเก็บข้อมูลด้วยตนเอง

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล

3.1 นำหนังสือจากมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตขอนแก่น ถึงผู้ให้ข้อมูลหลักในการสัมภาษณ์เชิงลึกและการสังเกต

3.2 สร้างความสัมพันธ์กับผู้ให้ข้อมูลสำคัญเพื่อสร้างความคุ้นเคย และแจ้งวัตถุประสงค์ในการเก็บรวบรวมข้อมูลพร้อมกำหนด นัดวันเวลาดำเนินการสัมภาษณ์เชิงลึกที่แน่นอน เพื่อให้กลุ่มผู้ให้ข้อมูลสำคัญได้เตรียมตัวและเตรียมเอกสารที่เกี่ยวข้องในการเก็บรวบรวมข้อมูล

3.3 ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลโดยใช้แบบสัมภาษณ์เชิงลึกกับกลุ่มผู้ให้ข้อมูลสำคัญเพื่อให้ได้ข้อมูลตามวัตถุประสงค์ของการวิจัย

4. ตรวจสอบข้อมูลและการวิเคราะห์ข้อมูล การวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยได้ตรวจสอบข้อมูลจากการสัมภาษณ์เชิงลึกและการสังเกตด้วยวิธีแบบสามเส้า (Triangulation) โดยการตรวจสอบข้อมูลจาก 3 กลุ่ม คือ 1) ผู้มีความรู้ด้านปรัชญา ศิลปะ วัฒนธรรม ประเพณี และวิถีชีวิตคนล้านช้าง 2) นักวิชาการด้านประวัติศาสตร์ ศิลปะ วัฒนธรรม ประเพณีล้านช้าง 3) ผู้ที่ประสบการณ์ในการนำปรัชญา ศิลปะ วัฒนธรรม ประเพณีล้านช้าง ไปใช้ประโยชน์ แล้วคัดเอาเฉพาะข้อมูลที่ตรงกัน ส่วนข้อมูลที่ไม่ตรงกัน นำไปหาข้อมูลเพิ่มเติมเนื่องจากสาเหตุอะไรจึงได้ข้อมูลที่ไม่ตรงกัน

หลังจากนั้น ผู้วิจัยนำข้อมูลที่ตรงกันมาจัดหมวดหมู่ แล้วทำการตีความ แปรความ แล้วนำมาวิเคราะห์ข้อมูลด้วยวิธีการพรรณนา ตามหลักอุปนัย

4. สรุปผลการวิจัย

1. อิทธิพลของอาณาจักรล้านช้างต่อวิถีชีวิตคนลุ่มน้ำโขง

1.1 ปรัชญาของอาณาจักรล้านช้างด้านวิญญาณนิยม ที่อิทธิพลต่อวิถีชีวิตคนลุ่มน้ำโขงแนวคิดปรัชญาดั้งเดิมของอาณาจักรล้านช้าง เป็นแนวคิดแบบ วิญญาณนิยม (Animism) หรือเป็นแบบ ศาสนาปฐมบรรพ (Primitive religion) กล่าวคือผู้คนในยุคนี้ มีความคิดเชื่อมโยงกับวิญญาณต่างๆ เช่น ผีสาธนางไม้ เทวดา ผีบ้าน ผีเรือน ผีพ่อแม่ ผีปู่ย่า ตายาย ผีฟ้า และผีแถน เป็นต้น ในยุคแรกๆ ชาวล้านช้างเชื่อว่าวิญญาณเหล่านี้ดุร้ายสามารถทำร้ายและสร้างความเดือดร้อนให้มนุษย์ในรูปแบบต่างๆ ได้ เช่น ทำให้เจ็บป่วย ทำให้เกิดภัยพิบัติต่างๆ มีการทำให้ฝนไม่ตกต้องตามฤดูกาล เป็นต้น

ในยุคต่อมาวิญญาณร้ายเหล่านี้ก็กลายเป็นคุณกับมนุษย์คือเป็นวิญญาณที่คอยปกป้องรักษาคุ้มครองมนุษย์ได้อยู่เย็นเป็นสุข โดยที่มนุษย์จะต้องทำพิธีกรรมหรือพิธีกรรมแลกเปลี่ยนโดยการบวงสรวงและสวดอ้อนวอนให้วิญญาณเหล่านั้นเกิดความพอใจ วิญญาณเหล่านั้นจึงจะช่วยมนุษย์ให้ได้รับความปลอดภัยและป้องกันภัยพิบัติทั้งหลายให้ เรียกได้ว่าการดำรงอยู่ของมนุษย์และวิญญาณทั้งหลายในยุคล้านช้างนั้นได้พึ่งพาอาศัยซึ่งกันและกัน มนุษย์มีหน้าที่ทำพิธีกรรมให้กับวิญญาณที่ตนเองนับถือส่วนวิญญาณก็ทำหน้าที่สนองตอบในสิ่งที่มนุษย์อ้อนวอนขอ แนวความคิดนี้มีการสืบทอดกันมานานหลายพันปี ผลที่เกิดจากการนำแนวความคิดเรื่องวิญญาณมาเชื่อมโยงกับวิถีการดำเนินชีวิตของคนในอาณาจักรล้านช้างทำให้คนล้านช้างสามารถในการรวมเผ่าพันธุ์ต่างๆ ได้สำเร็จ เพื่อสร้างความเป็นหนึ่งเดียวทางสังคมการเมือง วัฒนธรรม ในหมู่ชนต่างเผ่าพันธุ์ที่อาศัยอยู่ในอาณาจักรล้านช้าง ซึ่งถือว่าเป็นเหตุการณ์ก่อนการรับระบบแนวความคิดอื่นจากภายนอก

1.2 ปรัชญาของอาณาจักรล้านช้างด้านพหุนิยมที่อิทธิพลต่อวิถีชีวิตคนลุ่มน้ำโขงปรัชญาอาณาจักรล้านช้าง เป็นการผสมผสานระหว่าง 3 แนวความคิดด้วยกันคือ

1) ความเชื่อยุคแรกของอาณาจักรล้านช้างเป็นความเชื่อเรื่องผี คนดั้งเดิมของจักรล้านช้างซึ่งนับถือผี ส่วนผีนั้นมีมากมาย เช่น ผีป่า ผีบรรพบุรุษ ผีที่อาศัยอยู่ตามแม่น้ำลำธาร ภูเขา ผีฟ้า เป็นต้น ส่วนผีที่เป็นใหญ่สุด คือ ผีแถนหรือชาวอีสานเรียกว่าพญาแถน ซึ่งเป็นผีที่มีอำนาจ สามารถควบคุมกำหนดชะตาชีวิตของคน ซึ่งชาวล้านช้างเชื่อว่าผีแถนเป็นเทพเจ้าผู้สร้างโลก สร้างดวงดาว สร้างสิ่งมีชีวิต สร้างมนุษย์และเป็นผู้ควบคุมชะตาชีวิตของสรรพสิ่ง โดยเฉพาะมนุษย์ ผีแถนจะเป็นผู้กำหนดชะตาชีวิตว่าใครจะดำเนินชีวิตไปอย่างไร มีอำนาจสามารถคลั่งบันดาลทุกสิ่งทุกอย่างให้เป็นไปตามที่ตนเองต้องการ สามารถให้คุณและโทษแก่มนุษย์ได้ เมื่อเป็นเช่นนี้จึงมีการบูชาพญาแถน มีการขอสิ่งต่างๆ จากพญาแถน เช่น การขอฝน

2) ความเชื่อยุคที่สองของชาวล้านช้าง เป็นความเชื่อตามศาสนาพราหมณ์ฮินดูเป็นยุคที่ศาสนาพราหมณ์เผยแพร่เข้ามายังอาณาจักรล้านช้างจึงชาวอาณาจักรล้านช้างก็ให้ความเคารพนับถือศาสนาพราหมณ์และมีการประกอบพิธีกรรมต่างๆ ตามศาสนาพราหมณ์ แต่ก็ยังไม่ละทิ้งความเชื่อดั้งเดิม

เกี่ยวกับผี ซึ่งในยุคที่สองของความเชื่อของชาวอาณาจักรล้านช้าง จะเป็นการผสมผสานระหว่างความเชื่อเรื่องผีดั้งเดิมกับความเชื่อตามพราหมณ์ฮินดู เพราะฉะนั้นในยุคที่สองของความเชื่อของอาณาจักรล้านช้างไม่ว่าจะเป็นศิลปะ วัฒนธรรม ประเพณี และวิถีชีวิตก็จะมีการประพุดติปฏิบัติคู่กันระหว่างผีและพราหมณ์ ซึ่งเป็นการผสมผสานเข้าด้วยกันอย่างลงตัว

3) ความเชื่อยุคที่สามของชาวล้านช้าง เป็นความเชื่อตามหลักพระพุทธศาสนา ซึ่งเป็นยุคที่พระพุทธศาสนาได้เผยแพร่เข้ามาสู่อาณาจักรล้านช้าง และพระพุทธศาสนาก็มีอิทธิพลต่อชาวอาณาจักรล้านช้างเป็นอย่างมาก ซึ่งชาวอาณาจักรล้านช้างนับตั้งแต่พระมหากษัตริย์ จนถึงการปกครองและประชาชนทั่วไป ล้วนแล้วแต่หันมานับถือพระพุทธศาสนา และใช้พระพุทธศาสนาเป็นจุดศูนย์รวมจิตใจของชาวล้านช้าง เป็นที่พึ่งทางจิตใจ และเป็นเครื่องมือในการปกครอง คือพระมหากษัตริย์ก็อาศัยพระพุทธศาสนาช่วยในการปกครองอาณาจักรล้านช้าง และใช้พระพุทธศาสนาเป็นจุดศูนย์รวมของอาณาจักรล้านช้างในทุกๆ ด้านไม่ว่าในด้านการปกครอง ในด้านการสร้างความสามัคคี ในด้านวิถีชีวิต เพราะฉะนั้นพระพุทธศาสนาจึงวางรากฐานอย่างแน่นแคว้นในอาณาจักรล้านช้าง ซึ่งมีประจักษ์พยานมีหลักฐานให้เราได้เห็นตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบัน ไม่ว่าจะเป็นทางด้านศิลปะ เช่น การก่อสร้างเจดีย์ พระพุทธรูป ศาลา โบสถ์ วิหาร เจดีย์ เป็นต้น ประเพณีที่เกี่ยวข้องกับพระพุทธศาสนา หรือประเพณีที่เกิดจากทางพระพุทธศาสนาโดยตรง เช่น ประเพณี 12 เดือนเดือน ซึ่งชาวลุ่มน้ำโขงเรียกว่าฮิตสิบสอง ส่วนหลักการปกครองเรียกว่า คองสิบสี่

ชาวล้านช้างนับตั้งแต่พระมหากษัตริย์ จนถึงการปกครอง และประชาชนทั่วไปแล้วแต่นับถือพุทธศาสนา แต่ชาวล้านช้างก็ยังไม่ทิ้งความเชื่อดั้งเดิมคือความเชื่อเรื่องผี ความเชื่อของศาสนาพราหมณ์ ซึ่งชาวอาณาจักรล้านช้างก็ได้ผสมผสานกันเข้าระหว่างความเชื่อเรื่องผีความเชื่อของพราหมณ์ และความเชื่อตามหลักพระพุทธศาสนา ดังนั้น ชาวล้านช้างจึงมีการผสมผสานทั้งสามความเชื่อเข้าด้วยกัน หรือเรียกว่ารวมความเชื่อทั้งสามให้เป็นอันหนึ่งอันเดียว ไม่ว่าจะเป็นด้านปรัชญาศิลปะ วัฒนธรรม และประเพณีของชาวอาณาจักรล้านช้าง จนไม่สามารถที่จะแยกออกจากกันได้ เพราะฉะนั้นจึงกลายเป็นความเชื่อแบบพหุนิยม และความเชื่อนี้ก็มีอิทธิพลต่อคนกลุ่มน้ำโขงเรื่อยมาจนถึงปัจจุบันนี้

2. อิทธิพลของอาณาจักรล้านช้างต่อปรัชญา ศิลปะ วัฒนธรรม ประเพณีคนกลุ่มน้ำโขงหลักปรัชญา ได้แก่ แนวคิด ความเชื่อของอาณาจักรล้านช้างที่มีอิทธิพลต่อปรัชญา แนวคิด ความเชื่อของคนกลุ่มน้ำโขงไม่ว่าจะเป็นปรัชญาของอาณาจักรล้านช้างด้านวิญญาณนิยมที่เป็นแนวคิดทาง ปรัชญาแบบโบราณดั้งเดิมของอาณาจักรล้านช้างนั้น เป็นแนวคิดแบบวิญญาณนิยมหรือเป็นแบบ “ศาสนาปฐมบรรพ” กล่าวโดยมีความคิดเชื่อมโยงและเกี่ยวข้องกับเรื่องของวิญญาณต่างๆ เช่น ผีसाง เทวดา ผีบ้าน ผีเรือน นางไม้ ผีพ่อ ผีแม่ ผีปู่ย่า ตายาย ผีเมือง ผีฟ้า และผีแถน เป็นต้น ในเบื้องต้นวิญญาณเหล่านี้ร้ายสามารถทำร้ายและสร้างความเดือดร้อนให้มนุษย์ในรูปแบบต่างๆ ได้ เช่น ทำให้เจ็บป่วย ทำให้เกิดภัยพิบัติต่างๆ มีการ

ทำให้ฝนไม่ตกต้องตามฤดูกาล เป็นต้น อย่างไรก็ตาม ในเวลาต่อมาวิญญานร้ายเหล่านี้ก็กลายเป็นคุณกับมนุษย์คือเป็นวิญญานที่คอยปกป้องรักษาคุ้มครองมนุษย์ได้อยู่เย็นเป็นสุข โดยที่มนุษย์จะต้องทำพิธีกรรมหรือพิธีกรรมแรกเปลี่ยนโดยการบวงสรวงและสวดอ้อนวอนให้วิญญานเหล่านั้นเกิดความพอใจ วิญญานเหล่านั้นจึงจะช่วยมนุษย์ให้ได้รับความปลอดภัยและป้องกันภัยพิบัติทั้งหลายให้ เรียกได้ว่าการดำรงอยู่ของมนุษย์และวิญญานทั้งหลายในยุคล้านช้างนั้นได้พึ่งพาอาศัยซึ่งกันและกัน มนุษย์มีหน้าที่ทำพิธีกรรมให้กับวิญญานที่ตนเองนับถือ ส่วนวิญญานก็ทำหน้าที่สนองตอบในสิ่งที่มนุษย์อ้อนวอนขอ แนวความคิดนี้มีการสืบทอดกันมานานหลายพันปี ผลที่เกิดจากการนำแนวความคิดเรื่องวิญญานมาเชื่อมโยงกับวิถีการดำเนินชีวิตของคนในอาณาจักรล้านช้างทำให้คนล้านช้างสามารถในการรวมเผ่าพันธุ์ต่างๆ ได้สำเร็จ

3. อิทธิพลของอาณาจักรล้านช้างต่อศิลปะคนลุ่มน้ำโขง อาณาจักรล้านช้าง เป็นอาณาจักรที่มีอยู่ในประวัติศาสตร์ลุ่มแม่น้ำโขง ซึ่งตั้งอยู่บริเวณดินแดนประเทศสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว มีประวัติศาสตร์ความเป็นมาอย่างยาวนาน ผ่านทั้งความเจริญรุ่งเรืองสลับกับความร่วงโรยมาหลายยุคหลายสมัย อาณาจักรล้านช้างมีความเจริญรุ่งเรืองทั้งเรื่องของการเมืองการปกครอง ศิลปะ วัฒนธรรม ประเพณี และวิถีชีวิต กล่าวได้ว่าเป็นยุคทองของอาณาจักรล้านช้าง โดยมีหลักธรรมคำสอนทางพระพุทธศาสนาเป็นจุดศูนย์รวมจิตใจและเป็นที่พึ่งทางใจของคนในอาณาจักรล้านช้าง พระมหากษัตริย์และอาณาจักรราชาราชกุมารมีความผูกพันอยู่กับพระพุทธศาสนาตั้งแต่เกิดจนตาย พระพุทธศาสนาจึงกลายเป็นวิถีชีวิตของคนล้านช้าง

ศิลปะล้านช้าง ประกอบไปด้วยสถาปัตยกรรม ประติมากรรม และจิตรกรรม ล้วนตั้งอยู่บนพื้นฐานแห่งความคิด ความเชื่อ ความศรัทธาต่อพระพุทธศาสนา และศิลปะเหล่านั้นได้สะท้อนให้เห็นถึงความสำคัญของผลงานที่เป็นผลรวมของการสั่งสมและสร้างสรรค์ของบรรพบุรุษ อันเกิดจากภูมิธรรม และภูมิปัญญาที่ได้ถ่ายทอดสืบทอดกันมาหลายยุคสมัย จนทำให้อาณาจักรล้านช้างมีศิลปะเป็นเอกลักษณ์ของตนเอง และเจริญสืบทอดกันมาจนถึงปัจจุบัน ด้วยเหตุที่อาณาจักรล้านช้างได้รับเอาพระพุทธศาสนามาเป็นศาสนาประจำชาติ พระมหากษัตริย์ตลอดจนอาณาจักรราชาราชกุมารให้การทำนุบำรุงพระพุทธศาสนา บูรณปฏิสังขรณ์ และสร้างวัดวาอารามไว้เป็นจำนวนมาก เช่น ในสมัยศรีโคตรบูร (พ.ศ. 1500) พระเจ้าสุมิตรธรรม ได้สร้างศาสนสถานหลายแห่ง เช่น พระธาตุพนม พระธาตุอิงฮัง และพระธาตุศรีโคตรบูร เป็นต้น หรือในสมัยพระเจ้าไชยเชษฐาธิราชก็ได้สร้างวัดและพระพุทธรูปไว้จำนวนมาก เช่น พระเจ้าองค์ต่อ พระสุก พระเสริม และพระใส เป็นต้น ซึ่งสิ่งก่อสร้างในทางพระพุทธศาสนาเหล่านี้เรียกว่า “พุทธศิลป์” ซึ่งพุทธศิลป์เหล่านี้ แสดงให้เห็นเชิงประจักษ์ว่า พระพุทธศาสนาได้มีความสำคัญและมีความเจริญรุ่งเรืองในอาณาจักรล้านช้างเมื่อใดที่สถานการณ์บ้านเมืองมีความสงบจากสงคราม สิ่งหนึ่งที่พระมหากษัตริย์ชนชั้นปกครอง และผู้อยู่ภายใต้การปกครองคือประชาชนพึงกระทำคือการเข้าวัดทำบุญ ส่วนการทำบุญนั้นมีหลายทาง โดยถือตามคติทางพระพุทธศาสนา เช่น การให้สิ่งของมี อาหาร เครื่องนุ่งห่ม ที่อยู่อาศัย

ยารักษาโรค การพึ่งธรรม ปฏิบัติธรรม และการให้ธรรมเป็นวิทยาทาน เป็นต้น การทำบุญอีกอย่างหนึ่งที่พระมหากษัตริย์นิยมทำก็คือการสร้างวัด เช่น สร้างวัด สร้างโบสถ์ วิหาร และสร้างพระพุทธรูป เป็นต้น เพื่อถวายเป็นสมบัติในพระพุทธศาสนา

4. อิทธิพลของอาณาจักรล้านช้างต่อวัฒนธรรมคนลุ่มน้ำโขงวัฒนธรรมล้านช้าง เป็นอาณาจักรที่มีความยิ่งใหญ่และเจริญรุ่งเรืองสืบต่อกันมาหลายยุคสมัย จึงไม่แปลกที่อาณาจักรแห่งนี้จะถูกกลืนไปด้วยกลืนอายุของความเจริญรุ่งเรืองทางด้านศิลปะ วัฒนธรรม ประเพณี และวิถีการดำเนินชีวิตของชาวล้านช้าง โดยเฉพาะอย่างยิ่งความเจริญทางด้านวัฒนธรรมนั้นยังมีความหลากหลายและงดงามไม่แพ้ชาติใดทั้งสิ้น แต่เนื่องจากว่าวัฒนธรรมล้านช้างมีความหลากหลายและกว้างขวางครอบคลุมถึงทุกสิ่งที่เกี่ยวข้องกับวิถีการดำเนินชีวิตของชาวล้านช้าง ผู้วิจัยจึงใคร่กำหนดวิเคราะห์วัฒนธรรมล้านช้าง 4 ด้าน คือ วัฒนธรรมทางวัตถุ วัฒนธรรมทางคตินิยม วัฒนธรรมทางเนติธรรม และวัฒนธรรมทางสังคม

5. อิทธิพลของอาณาจักรล้านช้างต่อประเพณีคนลุ่มน้ำโขง ประเพณีของชาวอีสานและชาวลาวที่ได้รับการสืบทอดมาจากอาณาจักรล้านช้าง คือ “ฮีต12” ซึ่งได้ยึดถือปฏิบัติสืบต่อกันมาแต่บรรพบุรุษล้านช้าง ประเพณีฮีตสิบสองหรือประเพณี 12 เดือน เป็นประเพณีที่เกี่ยวข้องกับพระพุทธศาสนา ความเชื่อและการดำรงชีวิตทางเกษตรกรรม ซึ่งชาวอีสานยึดถือปฏิบัติกันมาแต่โบราณ มีแนวปฏิบัติแตกต่างกันไปในแต่ละเดือนเพื่อให้เกิดสิริมงคลในการดำเนินชีวิต เรียกว่าท้องถิ่น ว่างานบุญ ชาวอีสานให้ความสำคัญประเพณีฮีตสิบสองเป็นอย่างมากและยึดถือปฏิบัติมาอย่างสม่ำเสมอ นับเป็นเอกลักษณ์ของชาวอีสาน

6. อิทธิพลของอาณาจักรล้านช้างในการสร้างความสามัคคีคนลุ่มน้ำโขงอิทธิพลของอาณาจักรล้านช้างในการสร้างความสามัคคีของคนลุ่มน้ำโขง ระหว่างชาวไทยด้วยกัน ระหว่างชาวลาวด้วยกันและระหว่างไทยและชาวลาวศิลปะล้านช้างที่สร้างความสามัคคี เช่น การสร้างพุทธศิลป์มีการบูรณพระธาตุพนม ประเพณีสร้างความสามัคคี เช่น ประเพณีบูชาพระธาตุพนม บูชาหลวงพ่อบุระสี ประเพณีสร้างความสามัคคี เช่น การปลูกเสี้ยว การขึ้นบ้านใหม่ ฮีตสิบสอง ที่กล่าวมานั้นซึ่งล้วนแล้วแต่เป็นอิทธิพลของอาณาจักรล้านช้างที่สร้างความสามัคคีให้เกิดขึ้นระหว่างคนลุ่มน้ำโขงด้วยกัน ที่มาช่วยเหลือกัน ร่วมแรงร่วมใจกันสร้างด้วยกำลังทรัพย์ กำลังกาย และกำลังใจ ซึ่งเกิดจากศรัทธา และตามความเชื่อตามหลักคำสอนของพระพุทธศาสนา

5. อภิปรายผลการวิจัย

จากการวิจัยเรื่องอิทธิพลของอาณาจักรล้านช้างที่มีต่อวิถีชีวิตคนลุ่มน้ำโขง โดยผู้วิจัยสามารถอภิปรายได้ดังนี้

1. อิทธิพลของอาณาจักรล้านช้างต่อวิถีชีวิตคนลุ่มน้ำโขง จากการวิจัยพบว่า อิทธิพลหลักๆ ของอาณาจักรล้านช้างที่มีต่อวิถีชีวิตของคนอีสานและคนลาวคือพื้นฐานความเชื่อ ซึ่งความเชื่อจะเป็น

สิ่งหล่อหลอมระบบปรัชญา แนวคิด ศิลปะ วัฒนธรรม ประเพณี และวิถีชีวิตหรือการปฏิบัติปฏิบัติของคนล้านช้าง ซึ่งพื้นฐานความเชื่อของคนล้านช้างมาจากความเชื่อ 3 อย่าง คือ 1) ความเชื่อเรื่องผี (วิญญาณ) เป็นความเชื่อดั้งเดิมของบรรพบุรุษล้านช้าง 2) ต่อมาศาสนาพราหมณ์เข้าสู่อาณาจักรล้านช้างและคนล้านช้างได้รับเอาความเชื่อตามหลักศาสนาพราหมณ์เข้ามาปฏิบัติแต่ก็ยังไม่ทิ้งความเชื่อดั้งเดิมคือความเชื่อเรื่องผี จึงเป็นการผสมผสานระหว่างผีกับพราหมณ์ 3) ต่อมาพระพุทธศาสนาเผยแผ่เข้าสู่ดินแดนล้านช้างทำให้คนล้านช้างความเชื่อตามหลักพระพุทธศาสนา แต่ก็ยังไม่ทิ้งความเชื่อเดิม ซึ่งเป็นการผสมผสานกันระหว่างสามแนวคิดคือ ผี พราหมณ์ พุทธได้อย่างลงตัว และทั้งสามความเชื่อยังมีอิทธิพลต่อคนกลุ่มน้ำโขงเรื่อยมาจนถึงปัจจุบันนี้ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของพระครูภัทรสิริวุฒิ (วิทยา สิริภทฺโท) (Phrakru Phatrasiriwut (Witthaya Siraphatthong)) ได้ทำการวิจัยเรื่อง ศึกษาพัฒนาการและอิทธิพลของพระพุทธศาสนาในสังคมล้านช้าง พบว่า สภาพสังคมของอาณาจักรล้านช้างก่อนที่พุทธศาสนาจะเริ่มเข้ามาเผยแผ่นั้นมีการนับถือสิ่งเหนือธรรมชาติ เช่น ผีแถน ผีฟ้า ผีบรรพบุรุษ เป็นต้น ต่อมา มีการรับเอาพุทธศาสนาเข้ามาเผยแผ่ทำให้ฝ่ายอาณาจักรโดยพระมหากษัตริย์ใช้วิธีการปกครองโดยนำหลักธรรมทางพุทธศาสนาเป็นหลักปฏิบัติทำหน้าที่เหมือนสัญญาประชาคม ไขว่คว้าความประพฤติดของคนในสังคมโดยปริยาย ในยุคล้านช้างหลักธรรมทางพุทธศาสนาถือได้ว่ามีอิทธิพลต่อความเชื่อของชาวพุทธมากกว่ากฎหมายของราชอาณาจักร จึงเป็นเหตุผลสำคัญที่ทำให้พระมหากษัตริย์แห่งล้านช้างจึงได้ให้ความสำคัญกับสถาบันทางพุทธศาสนา และสอดคล้องกับงานวิจัยของพระสมศักดิ์ ปิยธมโม (อินทเสน) (Phra Somsak Piyatham (Inthasen)) ได้ทำการวิจัยเรื่อง อิทธิพลของพระพุทธศาสนาที่มีต่อสังคมลาวในแขวงจำปาศักดิ์ สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว พบว่า เดิมประชาชนลาวมีความเชื่อและนับถือภูตผี วิญญาณ สิ่งเหนือธรรมชาติ แต่ต่อมาเมื่อพระพุทธศาสนาได้เผยแผ่เข้ามา ประชาชนลาวได้ยึดหลักพระธรรมคำสอนของพระพุทธศาสนาเป็นวิถีดำเนินชีวิต จนกระทั่งทำให้พระพุทธศาสนาได้เจริญงอกงามไปตามลำดับ แต่ขณะเดียวกัน เมื่อมีการเปลี่ยนแปลงโครงสร้างการบริหารประเทศชาติ ทั้งทางด้านการเมือง สังคม และเศรษฐกิจพระพุทธศาสนาก็เปลี่ยนไปตามบริบทนั้นๆ บางครั้งเมื่อการเมืองมีความสงบลง ประเทศชาติมีความเจริญ พระพุทธศาสนาก็ได้รับการส่งเสริมและสนับสนุน

2. อิทธิพลของอาณาจักรล้านช้างต่อศิลปะคนกลุ่มแม่น้ำโขง ด้านสถาปัตยกรรม ประติมากรรม หรือจิตรกรรม ซึ่งตั้งอยู่บนพื้นฐานแห่งความคิด ความศรัทธา ความเชื่อ และปรัชญาการดำเนินชีวิตตามคติทางพระพุทธศาสนาเสียเป็นส่วนใหญ่ และศิลปะเหล่านั้นได้สะท้อนให้เห็นถึงความสำคัญของผลงานที่เป็นผลรวมของการสั่งสมและสร้างสรรค์ของบรรพบุรุษ ที่ได้ถ่ายทอดสืบต่อกันมาหลายยุคสมัย จนทำให้อาณาจักรล้านช้างมีศิลปะเป็นเอกลักษณ์ของตนเอง และเจริญสืบต่อกันมาจนถึงปัจจุบัน อาณาจักรล้านช้างมีพระพุทธศาสนาเป็นศาสนาประจำชาติ พระมหากษัตริย์ตลอดจนอาณาจักรราชารัฐให้การสนับสนุนบำรุงพระพุทธศาสนา บูรณปฏิสังขรณ์ และสร้างวัดวาอารามไว้เป็นจำนวนมาก เช่น ในสมัยศรีโคตรบูร

(พ.ศ. 1500) พระเจ้าสุริยธรรม ได้สร้างศาสนสถานหลายแห่ง เช่น พระธาตุพนม พระธาตุอิงฮัง และพระธาตุศรีโคตรบูร เป็นต้น หรือในสมัยพระเจ้าไชยเชษฐาธิราชก็ได้สร้างวัดและพระพุทธรูปจำนวนมากเช่น พระพุทธรูปที่สำคัญในยุคนี้นี้คือ พระเจ้าองค์โต พระสุก พระเสริม และพระใส เป็นต้น ซึ่งสิ่งก่อสร้างในทางพระพุทธศาสนาเรียกว่า “พุทธศิลป์” หรือศิลปะทางพระพุทธศาสนา เมื่อใดที่สถานการณ์บ้านเมืองมีความสงบจากสงคราม สิ่งหนึ่งที่พระมหากษัตริย์ ชนชั้นปกครอง และประชาชนพึงกระทำคือการเข้าวัดทำบุญ เช่น การให้สิ่งของมีค่า อาหาร เครื่องนุ่งห่ม ที่อยู่อาศัย ยารักษาโรค การฟั่งธรรม ปฏิบัติธรรมและการให้ธรรมเป็นวิทยาทาน เป็นต้น การทำบุญอีกอย่างหนึ่งที่พระมหากษัตริย์นิยมทำก็คือการสร้างวัดถาวร เช่น สร้างวัด สร้างโบสถ์ วิหาร และสร้างพระพุทธรูป เป็นต้น เพื่อถวายเป็นสมบัติในพระพุทธศาสนา ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของจิตร วินทะไชย (Wintachai, 2017) ได้ศึกษาวิจัยเกี่ยวกับ “รูปแบบทางศิลปะของพุทธประติมากรรมสำริดศิลปะล้านช้างในอีสาน” ผลการวิจัยพบว่า พุทธปฏิมากรรมสำริดศิลปะล้านช้างในอีสานส่วนใหญ่ถูกเคลื่อนย้ายมาอยู่ในระหว่างสมัยศิลปะล้านช้างตอนต้นช่วงกลางถึงสมัยศิลปะล้านช้างตอนหลังช่วงปลาย จากพุทธศิลป์สามารถจำแนกได้ 5 กลุ่ม คือ อิทธิพลทางศิลปะสุโขทัย อิทธิพลทางศิลปะล้านนาอิทธิพลทางศิลปะอยุธยา ศิลปะล้านช้างบริสุทธิ์และอิทธิพลศิลปะรัตนโกสินทร์และรูปแบบพระพุทธรูปปฏิมากรรมสำริดศิลปะล้านช้าง จากการวิเคราะห์ฝีมือเชิงช่างโดยใช้รูปทรง สัดส่วน ละเอียดขององค์ประกอบอื่นขององค์พระ ซึ่งโดยภาพรวมแล้วสามารถแบ่งรูปแบบของพุทธปฏิมากรรมสำริดศิลปะล้านช้างในอีสานจากฝีมือเชิงช่างและสุนทรียภาพออกเป็น 2 กลุ่มใหญ่ คือ กลุ่มฝีมือช่างหลวงหรือช่างราชสำนักกับกลุ่มฝีมือช่างราษฎร์หรือช่างพื้นบ้าน และพุทธประติมากรรมสำริดศิลปะล้านช้างที่พบจำแนกการแสดงปางต่างๆ ได้ 11 ปาง ดังนี้ ปางมารวิชัย 396 องค์ ปางสมาธิ 26 องค์ปางห้ามสมุทร 20 องค์ ปางห้ามญาติ 6 องค์ ปางทรงพิจารณาธรรม 2 องค์ปางถวายเนตร 1 องค์ ปางยืน 6 องค์ ปางลีลา 1 องค์ ปางนาคปรก 2 องค์พระสังกัจจายน์ 5 องค์และพระศรีอาริย์หรือพระสาวก 3 องค์และสอดคล้องกับงานวิจัยของสุวิน ทองปั้น (Thongpan, 2019 : 203-214) ได้ทำการวิจัยเรื่อง พุทธศิลป์ล้านช้าง: แนวคิด พัฒนาการ คุณค่าทางศิลปะและวัฒนธรรม พบว่า ในสังคมล้านช้างมีวัฒนธรรม ประเพณีที่เกี่ยวข้องกับพระพุทธศาสนา และวัฒนธรรมที่นิยมประการหนึ่งคือวัฒนธรรมการสร้างศิลปะทางพระพุทธศาสนา โดยมีวัตถุประสงค์ในการสร้างคือเพื่อใช้ประโยชน์ เพื่อการสั่งสอน เพื่อการเคารพสักการบูชา และเพื่อการดำรงอยู่ของพระพุทธศาสนา ในสมัยล้านช้างนั้น การสร้างพุทธศิลป์จะมีผู้นำคือพระมหากษัตริย์ โดยพระองค์จะนำพาประชาชนในการสร้าง จนกลายมาเป็นวัฒนธรรมที่สืบทอดกันมา และได้มีการพัฒนามาเป็นลำดับจนกลายเป็นเอกลักษณ์พุทธศิลป์ล้านช้าง ที่เห็นชัดเจนคือพระเจ้าไชยเชษฐาธิราช พระองค์ทรงเป็นผู้นำในการสร้างพุทธศิลป์มากมาย เช่น การสร้างพระธาตุศรีสองรัก และพระธาตุหลวงเวียงจันทน์ เป็นต้น และเมื่อสร้างแล้วเสร็จก็จะเป็นการปฏิบัติต่อพระธาตุเหล่านั้น โดยการจัดงานสมโภช การทำบุญ การสักการบูชา จนกลายมาเป็นประเพณีของชาวล้านช้างสืบมาจนทุกวันนี้

6. ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไปนั้น ผู้วิจัยขอเสนอแนะให้ทำวิจัยแบบพัฒนา (Research and Development) ซึ่งจะได้ผลออกมาเป็นนวัตกรรม ที่เป็นประโยชน์ต่อการดำเนินชีวิตของคนในสังคม เพื่อให้เข้ากับยุคไทยแลนด์ 4.0 วิจัยต้องออกมาเป็นนวัตกรรมหรือเป็นรูปธรรม ดังนั้นผู้วิจัยจึงเสนอหัวข้องานวิจัย ดังนี้

1. การพัฒนาศิลปะล้านช้างที่ยังอิทธิพลต่อวิถีชีวิตคนอีสาน
2. การพัฒนาวัฒนธรรมล้านช้างที่ยังอิทธิพลต่อวิถีชีวิตคนอีสาน
3. การพัฒนาประเพณีล้านช้างที่ยังอิทธิพลต่อวิถีชีวิตคนอีสาน

7. องค์ความรู้ที่ได้รับ

อิทธิพลของอาณาจักรล้านช้างที่มีต่อวิถีชีวิตคนกลุ่มน้ำโขงคือการล่มสลายของอาณาจักรล้านช้าง เป็นเพียงการล่มสลายของการเมืองการปกครองเท่านั้น และการล่มสลายของอาณาจักรล้านช้าง ทำให้อาณาจักรล้านช้างถูกแยกออกเป็นสองส่วน คือส่วนหนึ่งได้ถูกแบ่งแยกออกไปอยู่ภายใต้การเมืองการปกครองของไทย คือภาคอีสานของไทยในปัจจุบัน และอีกส่วนหนึ่งถูกแยกออกไปเป็นประเทศลาว ภายใต้การปกครองของสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว (สปป. ลาว) ในประเด็นอิทธิพลของอาณาจักรล้านช้างที่ยังคงมีอิทธิพลต่อคนกลุ่มน้ำโขง ดังนี้

1. อิทธิพลของผี (วิญญาณ) ที่มีต่อวิถีชีวิตคนกลุ่มน้ำโขงเช่น พิธีกรรมการบูชาผี การเลี้ยงผี เพื่อให้ผีทำร้ายตนเอง พวกพ้องของตนเอง ทำร้ายสัตว์เลี้ยง ข้าว ปลา อาหาร และเพื่อให้ผีปกป้องรักษาคุ้มครองตนเอง สัตว์เลี้ยง ข้าว ปลา อาหารให้อุดมสมบูรณ์ ความเชื่อเหล่านี้ได้รับการถ่ายทอดเรื่อยมาจนถึงสมัยอาณาจักรล้านช้างต่อมาจนถึงปัจจุบัน

2. อิทธิพลของศาสนาพราหมณ์ที่มีต่อวิถีชีวิตคนกลุ่มน้ำโขง
3. อิทธิพลของพระพุทธศาสนาที่มีต่อวิถีชีวิตคนกลุ่มน้ำโขง
4. อิทธิพลของปรัชญาล้านช้างที่มีต่อวิถีชีวิตคนกลุ่มน้ำโขงได้แก่ ทศณะ แนวคิด ความคิดเห็นของคนล้านช้างที่มีต่ออภิปรัชญา ญาณวิทยา จริยศาสตร์ สุนทรียศาสตร์
5. อิทธิพลของความเชื่อล้านช้างที่มีต่อวิถีชีวิตคนกลุ่มน้ำโขง
6. อิทธิพลของศิลปะล้านช้างที่มีต่อวิถีชีวิตคนกลุ่มน้ำโขง
7. อิทธิพลของวัฒนธรรมล้านช้างที่มีต่อวิถีชีวิตคนกลุ่มน้ำโขง
8. อิทธิพลของประเพณีล้านช้างที่มีต่อวิถีชีวิตคนกลุ่มน้ำโขง เช่น ประเพณีฮิตสิบสอง (ประเพณีสิบสองเดือน) เป็นประเพณีที่เป็นเอกลักษณ์และอัตลักษณ์ของคนล้านช้างและเป็นประเพณีที่สืบทอดมาถึงปัจจุบัน

9. อิทธิพลของอาณาจักรล้านช้างในการสร้างความสามัคคีคนลุ่มน้ำโขงคือปรัชญา ความเชื่อ ศิลปะ วัฒนธรรม ประเพณี และวิถีชีวิต ของคนล้านช้างที่มีอิทธิพลต่อการสร้างความสามัคคีของคนลุ่มน้ำโขง

References

- Kanjanaphan, S. (2004). *Concepts of Human and Environment, Department of Geography Faculty of Social Sciences Chiang Mai University*. Chiang Mai: Chiang Mai University.
- Meethaisong, T. (2017). *Ghost and Buddhism Method of Beliefs*. Mahasarakham: Inthanin Publishing.
- Phra Somsak Piyathammo (Inthasen). (2000). The influence of Buddhism on Lao society in Champasak province. Lao People's Democratic Republic. *Research Report*. Phra Nakhon Si Ayutthaya: Mahachulalongkornrajavidyalaya University.
- Phrakru Phatrasiriwut (Witthaya Siraphatthong). (2013). Study on Development and Influence of Buddhism in LanXang Society. *Dissertation*. Graduate School: Mahachulalongkornrajavidyalaya University.
- Phramaha Thanurit Duangdee. (2000). *Relationships of two sides of the Mekong community in Heat Sip song: the case of Wat Meechai community, Muang district, Nong Khai province, with villagers in the mining town of Hat Sai Phong, Kamphaeng Nakhon, Vientiane*. Mahasarakham: Mahasarakham University.
- Thongpan, S. (2019). The Buddhist Arts in Lanchang: Concept, Development and Art Cultural Values. *Dhammathas Academic Journal*, 19(1), 203-214.
- Wintachai, C. (2017). Art Styles of Buddhism, Bronze Sculpture in LanXang Art in Isan. *Journal of Fine and Applied Arts Khon Kaen University*, 9(1).

